

تئوری‌های امپریالیسم

ولفگانگ ج. مومسن

برگردان:
کورش زعیم

اندیشه

شورا

سرشناسه: مومزن، ولفگانگ یوستین، ۱۹۳۰-م. Mommsen, Wolfgang Justin
عنوان و نام پدیدآور: تئوری‌های امپریالیسم/ تألیف ولفگانگ ج. مومسن؛ ترجمه کورش زعیم.
مشخصات نشر: تهران: نشر ورا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۳۰۶ ص.
شابک: ۹۷۸۶۰۰۹۸۲۳۱۲۳
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: عنوان اصلی: Imperialismstheorien.
یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان «Theories of imperialism» به فارسی
ترجمه شده است.

موضوع: امپریالیسم
Imperialism
شماره: افزوده: زعیم، کورش، ۱۳۱۸-، مترجم
رده بندی کنگره: ۱۳۵۶ ت ۹۱۳۵۹/م
رده بندی دیسی: ۲۰۱
شماره کتابشماره: ۴۵۹۴۴۲۱

نور شاه: امپریالیسم

مؤلف: ولفگانگ مومسن
برگردان: کورش زعیم
مدیر امور هنری: رضا براتی
صفحه آرای: امیرحسین ذوالقدر
ناشر: نشر ورا
امور چاپ: کسری
نوبت چاپ: اول: ۱۳۹۷
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۳۱-۲-۳

دفتر انتشارات:

تهران، خیابان کارگر شمالی، نرسیده به بلوار کشاورز، بن بست گیتی، پلاک ۶
تلفن: ۶۶۹۰۱۳۴۳
varabookpub@gmail.com
حق چاپ محفوظ است

نشر ورا

فهرست

۷	درباره نویسنده.....
۹	پیش‌گفتار نویسنده به ترجمه انگلیسی.....
۱۲	پیش‌گفتار نویسنده به ترجمه فارسی.....
۱۴	پیش‌گفتار نویسنده به کتاب.....
۱۷	فصل اول: تئوری‌های کهنه‌تر امپریالیسم.....
۱۹	تئوری‌های کلاسیک سیاسی.....
۲۵	تئوری‌های اقتصاد کلاسیک.....
۴۷	پی‌نوشت‌های فصل اول:.....
۵۳	فصل دوم: تئوری‌های مارکسیستی امپریالیسم.....
۵۵	تئوری‌های کلاسیک مارکسیستی و مارکسیست-لنینیستی.....
۹۳	پی‌نوشت‌های فصل دوم:.....
۹۹	فصل سوم: ارزشی‌موت.....
۱۰۵	پی‌نوشت‌های فصل سوم:.....
۱۰۷	فصل چهارم: تفسیرهای امپریالیستی.....
۱۱۵	تئوری‌های برون‌گر.....
۱۲۰	تئوری‌های اجتماعی - اقتصادی.....
۱۲۵	تئوری امپریالیسم بازرگانی آزاد.....
۱۳۲	تئوری‌های امپریالیسم اجتماعی.....
۱۳۸	تئوری‌های پیرامونی امپریالیسم.....
۱۵۱	پی‌نوشت‌های فصل چهارم:.....
۱۵۷	فصل پنجم: تئوری‌های استعمارنو و عقب‌افتادگی.....
۱۵۹	امپریالیسم به عنوان سرمایه‌داری انحصاری دولتی.....
۱۶۵	امپریالیسم به عنوان قانون انحصارهای بزرگ.....
۱۷۰	توسعه نیافتگی فرآورده امپریالیسم.....
۱۸۳	امپریالیسم و وابستگی بر پایه «خشونت ساختاری».....
۱۸۸	پی‌نوشت‌های فصل پنجم:.....
۱۹۳	فصل ششم: چکیده و آینده‌نگری.....
۲۰۲	پی‌نوشت‌های فصل ششم:.....
۲۰۳	فهرست منابع.....

پیشگفتار نویسنده به ترجمه انگلیسی

این کتاب در اصل با این هدف نوشته شده بود که خوانندگان آلمانی زبان را با نتایج آخرین پژوهش‌هایی که درباره تئوری‌های امپریالیسم، به‌ویژه در بریتانیا، به دست آورده‌اند، آشنا سازد. در اینجا طیف گسترده‌ای از تئوری‌هایی که از آغاز این سده به وجود آمده و هنوز ستون فقرات اندیشه امروزی را در این موضوع تشکیل می‌دهد، مورد بحث قرار می‌گیرد، که شامل تئوری‌های گه‌گاه مارکسیسم - لنینیسم، مائوئیسم یا مارکسیسم نو یا اندیشه سنتی لیبرالیسم غربی می‌شود. کتاب می‌کوشد که تصویر متعادلی را از مکتب‌های گوناگون اندیشه در این مورد، که هنوز عامل اصلی در مبارزه ایدئولوژیک میان اردوی مارکسیسم - لنینیسم و دموکراسی قانونی غربی است، ترسیم کند. افزون بر این موضوع عامل ستیز مهم‌تری است میان کشورهای صنعتی غرب، چه سرمایه داری و چه غیر و کشورهای رشد نیافته‌ای که در تلاش برای چیرگی بر عقب افتادگی خود هستند، ولی اغلب حتی در کوشش خود برای بقا نیز موفق نبوده‌اند.

یکی از هدف‌های اصلی این بررسی این بوده که جای شایسته‌ای برای تاریخ‌دانان انگلیسی در مباحثه درباره طبیعت امپریالیسم در نظر گرفته شود، هرچند که بیشتر آنان از اینکه استدلال‌های خود را مبنی بر قاعده‌ای، همان‌گونه که در جای‌های دیگر معمول است، بیان کنند ابا داشته‌اند. این به‌ویژه در مورد «مکتب پیرامونی» صدق می‌کند، که برای نخستین بار توجه لازم را به فرآیندهای قلمروهای وابسته و مستعمرات «پیرامین» که در مسیر گسترش امپریالیستی تا حد زیادی نفوذ داشته‌اند معطوف کرده است. بنابراین، منظور از پیش‌کشیدن مواضع گوناگون تئوریک این است که پلی میان اندیشه انگلیسی و قاره‌ای اروپا درباره طبیعت امپریالیسم زده شود.

شاید این باعث تفاهت بیشتر مکتب‌های گوناگون اندیشه در قاره اروپا، مانند لیبرالیسم، اسیسم، مادیگرایی یا غیر آن شود. افزون بر آن، شباهت‌های زیادی میان رهیافت‌هایی که توسط تاریخ‌دانان معاصر بریتانیایی گزیده شده و تئوری پیرامونی را بستگی گرا، تا آنجایی که هر دو بر نقش خاصی که توسط مردم بومی، یا به هر صورت برگزیدگان آن‌ها، در پیرامون بازی می‌شود، وجود دارد. تئوری عقب افتادگی، هرگونه که از دیدگاه آکادمیک ارزیابی شود، یقیناً یکی از خطرترین مسائل امروز را نشانه می‌رود، و آن مسئله ریشه‌های روابط ناآرام و اختلاف آمیز میان کشورهای صنعتی غرب و جهان سوم در گذشته امپریالیستی است. نویسندگان نسبت به پیشرفت‌های پژوهشی بسیاری از نویسندگان بریتانیایی و آمریکایی در این باره که بر شمردن آن‌ها در اینجا غیرممکن است احساس دین می‌کند. شاید بهتر است خاطرنشان شود که پیش‌کشیدن نگرش‌های آنان در صفحات ذیل کلاً در مسئولیت نویسنده است و او فقط می‌تواند امیدوار باشد که طرح

آن‌ها در اینجا ناعادلانه و یک‌سویه انجام نشده باشد. به همین دلایل، نویسنده چاپ انگلیسی این کتاب را به‌ویژه استقبال می‌کند، و مایل است که سپاس صمیمانه خود را نسبت به ناشران، ویدنفلد و نیکلسون، آقای پ. س. فالاکه وظیفه دشوار برگردان این کتاب و استدلال‌های نسبتاً ظریف بسیاری از تئوری‌های مورد بحث و نیز کوشش نویسنده را در تجزیه و تحلیل این تئوری‌ها در مضمونی گسترده‌تر و سنجشی، به انگلیسی قابل خواندن به عهده گرفته، ادا کند.

ولفگانگ ج. مومسن

لندن، نوامبر ۱۹۷۹

www.ketab.ir